

POSTANOWIENIE

Dnia 8 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

Protokolant Olga Tyburc - Żelazek

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Marka Zajkowkiego
w sprawie **M.K.**

obwinionego z art. 94 § 1 k.w.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 8 stycznia 2026 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od postanowienia Sądu Rejonowego w Zgierzu

z dnia 21 maja 2025 r., sygn. akt II W 380/25,

**uchyla zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje do
ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Zgierzu.**

[WB]

UZASADNIENIE

W dniu 9 kwietnia 2025 r. do Sądu Rejonowego w Zgierzu wpłynął wniosek o
ukaranie M.K. m.in. za to, że w dniu 18 kwietnia 2024 r., około godz. 17:53, w

miejsowości H., gm. O. na wysokości nr [...], kierował pojazdem marki F. o nr rej. [...] po drodze publicznej, bez wymaganych uprawnień, tj. o wykroczenie z art. 94 § 1 k.w.

Sąd Rejonowy w Zgierzu postanowieniem z dnia 21 maja 2025 r., sygn. akt II W 380/25, na podstawie art. 5 § 1 pkt 8 k.p.w. umorzył postępowanie w zakresie ww. czynu. Orzeczenie to uprawomocniło się w dniu 17 czerwca 2025 r., bez postępowania odwoławczego.

Powyższe postanowienie zostało zaskarżone w całości, na niekorzyść obwinionego, przez Prokuratora Generalnego, który we wniesionej kasacji podniósł zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenia art. 7 k.p.k. w zw. z art. 8 k.p.w., art. 34 k.p.w. oraz art. 94 § 1 pkt 5 k.p.k. w zw. z art. 32 § 2 i § 5 k.p.w., polegającego na zaniechaniu przeprowadzenia i przedstawienia w uzasadnieniu postanowienia prawidłowej, uwzględniającej zasady prawidłowego rozumowania oraz wskazania wiedzy i doświadczenia życiowego kompleksowej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, skutkiem czego było dowolne uznanie, że czyn zarzucany obwinionemu nie wyczerpuje znamion wykroczenia z art. 94 § 1 k.w. i należy go oceniać w kategorii ewentualnego występku z art. 180a k.k., co w konsekwencji doprowadziło do niezasadnego umorzenia postępowania w sytuacji, kiedy należyta ocena tegoż materiału, w tym decyzji administracyjnej o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami w zakresie kategorii AM, B1 i B prawa jazdy, która została wydana przez Starostę [...] dopiero 19 lipca 2024 r. i nie obowiązywała M.K. w czasie kierowania przez niego pojazdem mechanicznym w dniu 18 kwietnia 2024 r., w zestawieniu z informacją, zgodnie z którą dokument prawa jazdy został wymienionemu zatrzymany przez funkcjonariusza Policji w dniu 30 listopada 2023 r. i następnie zatrzymany elektronicznie przez Starostę [...] w dniu 9 lutego 2024 r., winna prowadzić do wniosku, iż nie zaistniały okoliczności wyłączające postępowanie, określone w art. 60 § 1 pkt 3 i 5 k.p.w. w zw. z art. 5 § 1 pkt 2 k.p.k. oraz w zw. z art. 5 § 1 pkt 8 k.p.w.

Na podstawie tak sformułowanych zarzutów Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Zgierzu.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna.

W pierwszej kolejności – dla przypomnienia – wskazać należy na kwestie następujące.

Przepis art. 94 § 1 k.w. stanowi, że „kto na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu prowadzi pojazd mechaniczny, **nie mając do tego uprawnienia**, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 1500 złotych”. Z kolei według przepisu art. 180a k.k. „kto na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub w strefie ruchu, prowadzi pojazd mechaniczny, nie stosując się do decyzji właściwego organu o **cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami**, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2”.

W ocenie Sądu Rejonowego, obwinionego „w dniu popełnienia wykroczenia obowiązywała decyzja Starosty [...] z dnia 19 lipca 2024 roku o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami w zakresie kategorii AM, BI, B prawa jazdy na okres roku w terminie od dnia 30.11.2023 r. do dnia 24.11.2024 r.”, co jednak w rzeczywistości nie miało miejsca.

Obwiniony M.K. zarzucanego mu bowiem wykroczenia z art. 94 § 1 k.w. miałby się dopuścić w dniu 18 kwietnia 2024 r., ale w dacie tej nie mogła go obowiązywać decyzja o cofnięciu uprawnień, skoro została ona wydana dopiero 3 miesiące później, tj. 19 lipca 2024 r. Prawdą jest natomiast, że dokument prawa jazdy został obwinionemu zatrzymany przez funkcjonariusza Policji w dniu 30 listopada 2023 r. i następnie zatrzymany elektronicznie przez Starostę [...] w dniu 9 lutego 2024 r. Skoro zatem mocą decyzji administracyjnej z dnia 19 lipca 2024 r. Starosta [...] cofnął M.K. uprawnienia do kierowania pojazdami w zakresie kategorii AM, BI i B prawa jazdy, na okres roku, w terminie od 30 listopada 2023 r. do 24 listopada 2024 r., to okres od 30 listopada 2023 r. (data fizycznego zatrzymania M.K. przez funkcjonariusza Policji dokumentu prawa jazdy) do 19 lipca 2024 r. (dnia wydania decyzji o cofnięciu uprawnień) należy traktować jako faktyczne „zawieszenie” uprawnień i niemożność korzystania z nich przez obwinionego w rozumieniu art. 94 § 1 k.w.

Należy przy tym zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 104a ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami, który to przepis reguluje kwestię

zawieszenia uprawnień do kierowania pojazdami, zawieszeniu ulegają uprawnienia do kierowania pojazdami osoby, której zatrzymano dokument stwierdzający posiadanie uprawnienia do kierowania (ust. 1 pkt 1) oraz wobec której starosta wydał decyzję administracyjną o zatrzymaniu dokumentu stwierdzającego posiadanie uprawnienia do kierowania pojazdami (ust. 1 pkt 2). Z kolei przepis art. 104a ust. 5 cyt. ustawy - w brzmieniu obowiązującym od dnia 5 grudnia 2021 r. - nadanym ustawą z dnia 14 października 2021 r. o zmianie ustawy o transporcie drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2021.1997 z dnia 4 listopada 2021 r.) - stanowi jednocześnie, że osoby, których uprawnienia do kierowania pojazdami zostały zawieszone, uznaje się za nieposiadające uprawnień do kierowania pojazdami w zakresie i w okresie, w których uprawnienia te są zawieszone.

Jedynie przed wskazaną nowelizacją ustawy o kierujących pojazdami przepis art. 104a w ust. 2 stanowił, że do osób, którym zatrzymano dokument stwierdzający uprawnienie do kierowania pojazdami, których uprawnienia zostały zawieszone, stosuje się przepisy dotyczące cofnięcia uprawnień do kierowania pojazdami. Wskazana nowelizacja zasadniczo odmiennie ukształtowała zatem sytuację osób, którym zatrzymano dokument stwierdzający uprawnienie do kierowania pojazdami, przez co do czasu wydania stosownej decyzji administracyjnej ich uprawnienia zostają zawieszone, skoro pod rządami ówczesnego brzmienia art. 104a ustawy o kierujących pojazdami do osób takich stosowano przepisy dotyczące cofnięcia uprawnień do kierowania pojazdami, zaś po 5 grudnia 2021 r. osoby takie należy traktować jako nieposiadające uprawnień do kierowania pojazdami w zakresie i w okresie, w których uprawnienia te są zawieszone.

Podzielić w pełni należy zatem stanowisko Prokuratora Generalnego, że „w konsekwencji opisanej zmiany ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami, warunkiem ponoszenia przez kierującego pojazdem mechanicznym odpowiedzialności za występki z art. 180a k.k. jest istnienie w obiegu prawnym uprzednio wydanej decyzji administracyjnej właściwego organu o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami i co oczywiste, w dacie czynu decyzja ta musi być wykonalną (por.: wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 września 2024 r., sygn.

akt V KK 278/24, LEX nr 3757989; z dnia 25 kwietnia 2023 r., sygn. akt III KK 122/23, LEX nr 3586414; z dnia 26 stycznia 2023 r., sygn. akt V KK 360/22, LEX nr 3521244; z dnia 6 czerwca 2022 r., sygn. akt V KK 204/22. LEX nr 3409744; z dnia 2 marca 2022 r., sygn. akt III KK 48/22. LEX nr 3408436; z dnia 9 grudnia 2021 r., sygn. akt V KK 547/21. LEX nr 3343329; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 września 2023 r., sygn. akt V KK 273/23. LEX nr 3602891). Jednocześnie, samo zatrzymanie dokumentu prawa jazdy nie stanowi realizacji znamienia występkę określonego w art. 180a k.k., albowiem czynność ta nie pociąga za sobą automatycznie skutku w postaci cofnięcia uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 czerwca 2022 r., sygn. akt II KK 205/22, LEX nr 3453126; z dnia 12 stycznia 2022 r., sygn. akt II KK 145/20, LEX nr 3322676; z dnia 27 kwietnia 2021 r., sygn. akt V KK 466/20, LEX nr 3181476)."

Stanowisko Sądu Rejonowego wyrażone w postanowieniu z dnia 21 maja 2025 r. (zapewne przez omyłkę 2-krotnie wpisano w nim datę 21 maja 2024 r.; podobnie jako omyłkę należy z pewnością potraktować przywołany za podstawę prawną rozstrzygnięcia przepis art. 5 § 1 pkt 8 k.p.w., który stanowi, że „nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, gdy postępowanie co do tego samego czynu obwinionego zostało prawomocnie zakończone lub wcześniej wszczęte, toczy się”, co z pewnością nie miało w przedmiotowej sprawie miejsca i wydaje się, że raczej winien to być przepis art. 5 § 1 pkt 2 k.p.w., który odnosi się do sytuacji, gdy czyn nie zawiera znamion wykroczenia albo ustawa stanowi, że sprawca nie popełnia wykroczenia – gdyż taka właśnie konkluzja wynika z uzasadnienia zaskarżonego kasacją postanowienia), że „osoba, która prowadzi pojazd mechaniczny mimo cofnięcia uprawnień do kierowania pojazdami i czyni to umyślnie, będzie odpowiadała za przestępstwo z art. 180a k.k.”, jakkolwiek co do zasady słuszne, to jednak nie mogło mieć zastosowania w omawianej sprawie, skoro – co wskazano już wyżej – obwiniony w dacie zarzucanego mu czynu nie miał „cofniętych uprawnień do kierowania pojazdami”. Stąd też decyzja o umorzeniu postępowania o ww. wykroczenie i postulowanie, że „celowym jest dokonanie ponownej analizy sprawy pod kątem popełnienia przestępstwa z art. 180a k.k.”, nie były trafne.

W podsumowaniu stwierdzić zatem należy, że w oparciu o załączone do wniosku o ukaranie dokumenty, brak było podstaw do uznania, iż zachowanie M.K. z dnia 18 kwietnia 2024 r. nie wyczerpuje znamion zarzucanego mu wykroczenia z art. 94 § 1 k.w. i należy je oceniać jako ewentualny występ z art. 180a k.k.

Z tych też względów Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Zgierzu do ponownego rozpoznania.

Jerzy Grubba

Waldemar Płóciennik

Kazimierz Klugiewicz

[WB]

[r.g.]